

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.
Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Inserțiuni

Un șir garmond:
o dată 7 cr., a dóua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
și de fiesce care publi-
cațiune timbru de 30 cr.
Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Re-
dactiunea și Admini-
strațiunea Unirii«
în
Blaș.

Anul VIII.

Blaș 19 Martie 1898.

Numărul 11.

O bubă rea.

„Unirea“ să nu se certe, puté-s'ar așa ceva? Cu cine nu s'a certat „Unirea“?

Certatu-s'a cu guvernul țării, — firesce că acesta n'a increstat-o, — certatu-s'a cu compatrioții unguri și cu drăguții lor de Jidovi, — tot cu același rezultat, — apoi cu comitetul național și cu „Tribuna“ lui, cu comitetul Asociațiunii și cu „Transilvania“, cu „Telegraful Roman“ și cu toți neuniții neescepționând nici chiar pe Panagiotatosul lor din Fanar, cu „Gazeta Transilvaniei“ și cu teologul ei, cu „Tribuna Poporului“ și cu sufletul ei cel ortodox și până și cu „Familia“. Certatu-s'a „Unirea“ cu tótă lumea.

Și acuma vine, de se mai certy încă și cu alții. Că acești alții parcă nu mai snt în lume, parcă sint deja în — iad.

Bine a zis acum sint șapte ani „Tribuna“, că „Unirea“ e „desbinare“. Ea bag samă nu ar puté trăi, dacă nu s'ar certa.

Și ei sermanei nici priu minte nu-i trece, să se certe. Ea are une oria îndrăznéla, să spună adevérul într'un chip prea franc, și apoi certy e pornită. Ómenilor adecă nu le prea place, să le arunci adevérul în față.

Destul, că noi Românii de sub corona s. Ștefan nu mai incetăm a ne tângui, că ne e amară sórtea. Va fi. Dar acésta de loc nu ne impededă, să ne petrecem neincetat, — firesce cu scop filantropic. Parcă voim, să năvălim valsând în împărăția cerurilor. Mai ales în carnavalul reposat acum de curénd párea că de amărăciunea cea multă a sortii ne-au apucat cárceii cei mai nebuni de joc sau, cum se zice în salónele románesci, de dans.

Ne propusesem, să facem o statistică a petrecerilor noastre din carnavalul acesta. Ea ar puté adecă, să fie nu numai interesantă, ci și mai ales fórté instructivă.

Dar de astă dată vom, să ne ocupăm numai de tema, ce ne-o ímbie petrecerea románescă cea mai din urmă. Ca tótă lumea primisem adecă și noi invitarea următoare:

„Societatea academică soc.-lit. „România Jună“ are onórea a Vě invita la *Petrecerea cu dans*, ce va avé loc *Vineri în 4 Martie* st. n. a. c. sub Protectoratul Exc. Sale Dluí Nicolae Dumba, consilier intim al Majest. Sale. etc. etc. în sala festivă Hotel Continental. — Viena în Februarie 1898. Comitetul. — Ve-

nitul curat este destinat fondului societății „R. J.“ spre înființarea unui alumnéu.“

Nu-i vorbă, idea unui alumnéu pe sama universitarilor nostri din Viena e fórté frumósă, mai ales dacă idea acésta cuprinde și nițică supraveghiere a tinerimii nóstre; căci în sfârșit ei încă i-se potrivesc cuvintele „Juventus ventus“, și de aceea socotim, că tinerimii nóstre de loc nu i-ar strica nițică supraveghiere. Convinția asta ne-o impune faptul bătătoriu la ochi și nespus de trist, că — cu escepțiunea preoțimii nóstre — inteligința noastră, carea poporul nostru și-o cresce cu sudori crunte, se stinge curénd, fórté a dese ori deja în generația primă.

Idea aceea trebuie decí, să inveseléscă pe ori care Român cu durere de viitoriul némului său.

Ceea ce a indignat inse pe toți Românii, cei ce mai dau cătu-și de puțin pe religie, a fost terminul acelei petreceri cu dans.

Mai întâiu a trebuit, să-i lovéscă din invitarea aceea cuvintul *Vineri*. Așa dară *tinerimea noastră aranjéază petrecere cu dans chiar în zi de Vineri*, în care zi a săptămânii sentimentul de creștin se sfiesce așa de tare de aranjarea de petreceri, căt nu permite într'insa nici chiar representații teatrale, și acésta din cauza simplă, dar nespus de momentósă, că creștinul are, să renunțe la plăcerile lumesci și să-și îndrepte gândul la împăcarea cu Dumnezeuul său mai ales în ziua aceea a săptămânii, în care Domnul nostru Isus Christos și-a vèrsat pe cruce sângele pentru împăcarea aceea a noastră.

Apoi a trebuit, sa-i lovéscă încă și mai réu din invitarea aceea terminul acelei petreceri pus pe 4 Martie, adecă pe o zi, care în anul acesta *atât după cãlindariul bisericii rèsãritene cât și după cel al celei apusane a cădút în timpul Pãresimilor*, în acel timp al anului, în care legea străveche a bisericii va, ca toți creștinii să se pregătéscă la celebrarea morții și învierii Domnului conform cuvintelor Apostolului: „Curățiti aluatul cel vechiu, ca să fiți frământătură nouă.“

Întru început ne-a plăcut, să socotim, că tot lucrul acesta al tinerimii nóstre academice din Viena s'a întâmplat numai din nebagare de samă ori cel mult din minte ușoră. Inse tinerimea acésta însă-și s'a grăbit, să ne lipséscă de amăgirea acésta de noi inși-ne: raportorul „Cunctator“ în numele acestei

tinerimi, — ceea ce se vede din tonul și contextul corespondenței lui, — nu „cunctéază“ a adauge la raportul său publicat în „Tribuna“ din 15 a c. următorul conef:

„La listele exmise pentru colecte cu scopul de a spori fondul alumnéului nu ne-a sosit încă nici un răspuns. Nici că a fost timp, să soséscă. O singură damă s'a grăbit, să ne încunoscinteze, că nu-i permite filcei dsale, să colecteze. fiind fixat terminul petrecerii în post. Evlavie deplasată! Așa dar să fie păcat în contra legii și a némului, ca să ajutorezi o întreprindere, care tinde într'acolo, ca să ridice nimbul románismului în străinătate și în acela-și timp să adune suma necesară spre a scuti de fóme mulți băieți sèraci, eari postesc și când ar trebui, să mănânce cu dulce?“

„Noi trebuie să ne acomodăm publicului și datinilor de aici, dacă voim, ca o mână de ómeni să ne ajungem scopul ridicând și susținénd renumele némului nostru între străini.“

„Dacă dama din chestie în tot decursul postului a postit conscientios, atunci are dreptul, să ne facă noué imputări, dacă inse a mâncat un miligram de carne, ei — atunci cum vine, să ne facă noué imputări, că nu ținem moravurile străbune? Cine e mai bun de cât noi, acela, dar numai acela, are causă și drept, să ne critizeze.“

„Paralel cu acest cas trebuie să amintesc cu recunoscință atitudinea dluí Archimandrit Repta din Cernăuți.“

„Dsa rugat fiind prin o domnișoră, să contribue la colecta, ce o făcea pe lista primită, a răspuns, că va trimite contribuirea dsale pe lângă o scrisóre, în care își va exprima părerea. Éta un bărbat adevérat cult și corect.“

„Apoi ortodox mai conscientios și din sinceră convingere evlavios, de cât Excel. Sa dl N. Dumba, nu ușor se găsește. Și totuși nu a pregetat, să priméscă protectoratul petrecerii. Nu! pentru că este om nu numai luminat și de inimă, ci și de o logică libéră de sofisme și fariseism.“

Ce va fi scris tinerimii nóstre academice din Viena dl archimandrit Repta, pe noi nu ne privesce. Érá despre ortodoxismul cel „conscientios“ și „din sinceră convingere“ și despre sentimentele románesci ale Escelenței Sale dluí N. Dumba trebuie, să mărturisim, că lumea románescă până acuma încă nu auđise nimica. Și preste aprețiarea tactului cavaleresc al dluí „Cunctator“ față cu dama aceea, carea — esprimându-ne pe románesc — a îndrăznit a bate tinerimii nóstre academice din

Viena năsuțul, încă vom, să trecem, căci în sfârșit în fața adevărului are să amuțescă bon-tonul. Căci adevărul în cazul de față e inesorabil: „Noi trebuie să ne acomodăm publicului și datinilor de aici.“ Sdrobitoriū argument! Noi așa scim, că publicul creștin onest din Viena respectază religia, biserica și instituțiile ei.

Înse nu mai lungim vorba, ci rugăm pe Preaveneratele Ordinariate, atât pe ale noastre, cât și pe cele greco-orientale, ca să-și îndrepte luarea a minte și spre tinerimea noastră academică și să facă tot posibilul, ca să o mântuască religiosității. Dacă ele de o cam dată nu pot, să facă mai mult, pretindă cu rigore neînduplecată măcar atâta, ca stipendiații nostri să dovedescă în fiesce care au, că împlinesc poruncile bisericesci.

Protestanții și congrua. — Atât neuniții, cât și Luteranii se tem, că regularea congruei de către stat va fi mormintul autonomiei lor bisericesci. Temerea aceasta o nutrește și mulți Calvinii, căci statul modern de comun când îți dă ceva cu o mână, cu cealaltă îți ia, ce al mai scump. Căpi bisericii calvinesci înse pare, că au încredere în bunele intențiuni ale guvernului. Aceasta se deduce din vorbirea ținută de unăzi de superintendentul Szász Károly în o conferință a membrilor conventului calvinesc din districtul Dunării. A nume reflectând la cuvintele lui Baky, care ar dori secularizarea averilor catolice și nu e mulțumit cu elemosina guvernului, a zis superintendentul Szász, că guvernul voește a executa partea cea bună a legii din 1848 fără a restrînge autonomia confesiunilor. Statul ajută școlile confesionale și acum împlinesce dorința confesiunilor și cu privire la congrua. Este de a se lucra numai pentru stabilitatea ajutorului, ca să nu atîrne de la orî și care guvern. Apoi arată, că congrua oferită de guvern nu pôte fi considerată ca elemosină, și relevă avantajele speciale, ce le cuprinde legea cu privire la biserica reformată, a cărei preoți toți trebuie să aibă calificăție mai înaltă, și în sinul căreia nici închipui nu se pot agitațiuni antipatriotice. După această vorbire majoritatea conferinței s'a liniștit.

Protestanții de confesiunea ev. augustină din Ungaria au înaintat guvernului un memorandum în contra proiectului prezentat în dietă în cestiunea congruei.

În memorandum se zice, că prin proiectul prezentat de guvern nu se satisface legea din 1848. Greșeala fundamentală a proiectului este, că ajutorul nu se dă bisericilor, ci singuraticilor preoți. Prin aceasta se vatămă dreptul de dispunere și disciplinare a autorităților bisericesci față de preoți, și aceștia se supun nemijlocit puterii de stat.

În sensul §-lui 9 ministrul pôte lipsi de venite pe preoții acușați cu chiar ceva, chiar și dacă i-a achitat autoritatea bisericescă. Împrejurarea, că în atare cas preotul pôte recurge la judecătorile administrative, nu ajută, căci preoții miseri nu pot purta procese cu ministerul.

Devenind preoții dependenți de guvern, vor fi implicați și în cestiunile politice chiar și în contra voei lor.

Acastă greșeală fundamentală a proiectului vine în conflict și cu autonomia seculară a bisericii protestante. Necesitatea măsurilor în contra mișcării antipatriotice nu pôte privi biserica protestantă, în care agitația în contra statului și a națiunii magiare se cualifică de vină canonică.

Memorandumul a fost înaintat guvernului prin o deputațiune condusă de Radó Kálmán. Ministrul br. Bánffy a liniștit deputațiunea cu aceea, că guvernul nu intenționează vatămarea autonomiei bisericilor; punctele, cari inspiră îngrijiri, e gata a le modifica. Unele dispoziții, ce cauză nedumeriri, le pretind resonele de stat, ele înse nu pot fi spre stricăciune bisericii protestante celei patriotice.

Tot așa au fost momiți protestanții de către guvern, și când s'au adus legile politice-bisericesci, și acum aceste legi mai mare stricăciune cauză chiar protestanților, fără ca guvernul să le pótă ajuta. Apoi nu vor uita protestanții nici aceea, că guvernele sînt cu mult mai schimbăcioase de cât legile. Și guvernul, care manifestă azi o deosebită grije și bunăvoință față cu protestanții, ușor pôte fi înlocuit cu altul, care va aplica și față cu ei rigorea legii. Din motivele acestea temerea și îngrijirea tuturor confesiunilor față cu proiectul guvernului în cestiunea congruei e fundată și îndreptățită.

Neuniții și congrua. — Din „Tel. Rom.“ din 5 a c.:

„Asemenea sînt a se considera ca ingerență ilicită în afacerile interne ale bisericii, deplin stăpână în casa sa, dispozițiunile guvernului, privitoare la formarea parochiilor, desființarea și afiliarea lor.

„Biserica noastră în sensul paragrafului 3 al „Statutului organic“ are dreptul a declara de materă o filie, care cu observarea formelor prescise e în stare a îndeplini condițiunile cerute în paragraful 1 al Statutului numit.

„Biserica — independent de influențe străine — pôte înființa parochii acolo, unde are credincioși.

„Pe baza proiectului din chestiune înse ministrul își aroga dreptul a zice un fel de „veto“ la decisiunile bisericii.

„Ministrul adecă pe baza §. 2 pôte nega întregirea venitelor preoțesci unei comune bisericesci, nou-înființate din partea organelor bisericesci, — cari mai bine își cunosc lipsele, — dacă nu va afla din destul motivată înființarea acelei parochii nouă.

„În sensul paragrafului 15 ministrul pôte cere de la autoritatea bisericescă, să sisteze independența unei comune și să o afliize la alta, dacă numărul credincioșilor este neînsemnat, și din acest motiv nu află justificată susținerea unei parochii de sine.

„Dar biserica nu pôte fi condusă în afacerile ei de considerațiuni străine de cercul său, — ci mai ales în asemenea chestiuni are, să ție cont de trebuințele reclamate din partea credincioșilor, pe cari nu-i este lertat a-i abandona, și cărora este datore a le îndeplini toate lipsele sufletești.

„Chiar și prescrierea cualificațiunii preoților este un amestec —; cualificarea preoților este un drept rezervat esclusiv bisericilor.

„Biserica noastră d. e. admite primirea la cursurile clericale a tinerilor cu pregătiri de 6 clase medii și a dese ori a avut ocaziune a esperia, că și tinerii cu asemenea

pregătire au devenit harnici îndeplitori ai chemării lor preoțesci. A le detrage acum întregirea venitului nu ni-se pare just.

„Cel mult ar pôte enunța autoritatea bisericescă cu considerare la situațiunea îmbunătățită, că pe viitor vor ave petenții de a fi primiți în cursurile teologice să documenteze absolvarea de 8 clase medii. —

„Un gravamen al bisericilor contra purcederii guvernului în afacerea îmbunătățirii stării materiale a clerului formeză și împrejurarea, că guvernul după ale noastre cunoscințe n'a consultat și autoritățile supreme bisericesci și n'a cerut nici barăm opiniunea lor. Tot, ce a făcut, este, că a cerut de la biserică, să-i procure datele necesare privitoare la dotațiunea preoțimii. Guvernul înse în sensul articolului de lege XX din 1848 era obligat a presenta dietei asemenea proiecte „a felekezetek halgatásával“, cu ascultarea prealabilă a confesiunilor. Aceasta nu s'a întâmplat față cu bisericile, pe cari le privesce proiectul actual.

„Și această desconsiderare nu e generală, căci — vorbind ministrul în motivarea generală despre regularea congruei bisericii romano-catolice, „care stă pe o basă de drept deosebită“, susține, că aceea se va regula după „conțelegerea prealabilă cu dignitarii bisericii, cu episcopatul, pe baza dreptului de suprem patronat“.

„Acastă înțelegere de fapt și decurge. —

„În general statul trebuie să fie de o potrivă față de toate bisericile. Alt cum cum rămânem cu „*aequalitas Jurium ac Libertatum*“ din articolul legii religioare Ardelene LIII din 1791 (adus în urma diplomei Leopoldine din 1691)? Acastă lege a fost recunoscută și recipiată prin articolul legii ungare XLIII din 1868, §-ul 14.

„Etă ce zice acest paragraf:

„Tote acele legi, cari statoresc libăru exercițiū al religiunii și libertatea ocărnuirii autonome a societăților religioare, bisericilor și autorităților bisericesci legal recipiate de pe teritoriul Ardealului și al odinioră așa numitelor părți ungurene, pe cum și egala îndreptățire a acelora, referințele reciproce și cercul lor de competență: — nu numai se susțin neatînse, ci tot de o dată se estind și asupra bisericii greco- și armeno-catolice, pe cum și asupra bisericii greco-orientale.“

„Cu drept cuvînt putem deci protesta contra împrejurării, că nici după declararea egalei îndreptățiri a tuturor bisericilor nu se aplică față de toți aceeași măsură.

„Paragraful 11 încă nu-i neescepționabil. Așa în punctul 8 se zice, „că în emolumentele preoțesci este a se considera plusul, escedentul venitelor bisericii locale, întru cât acela pôte fi folosit în sensul normelor existente pentru dotațiunea preotului.

„Acest punct ușor pôte fi esplicat în defavorul independenței bisericii, mai ales că §-ul 12 dispune, că „modalitățile fasonării și justificării venitelor și erogațiunilor preoțesci le statoresc ministrul de culte cu ascultarea autorităților bisericesci“.

„Basat pe acest paragraf ministrul ușor pôte, să cêră, ca el, sau organele sale subalterne, să reuisească și esamineze rațiociniile întregi ale bisericii, ca să se convingă, dacă într'adevăr este ori nu un escedent, care ar fi, să se dea preotului, ca ast fel să scadă cuota ministerială.

„Ori apoi fondurile destinate a nume pentru dotarea preotului ar trebui, să fie

continuă expuse amestecului organelor civile sub pretextul de a se convinge, că ore nu se dă din el preotului prea puțin etc. —

Din „Tel. Rom.“ din 8 a c.:

„Preste tot proiectul din chestiune cuprinde o insultătoare neîncredere față de capii bisericilor și față de organele bisericesci.

„Autoritatea bisericii este preste tot numai un mijloc în mâna guvernului; țeratul român ar zice: — o „slugă la dârlögă“. Ea are, să facă multe pregătiri prealabile, din cari ministrul cultelor va avea, să tragă concluziunile finale.

„Ori cine va ceti întreg proiectul, va rămâne la urmă cu impresia acestei neîncredere jignitoare, care ni-se pare în special îndreptată în contra capilor bisericii noastre ortodoxe române.

„Acastă deducțiune o putem face cu atât mai virtos, cu cât scim, că guvernul intenționează a îmbunătăți starea materială a preoților reformate magiare. Dar a lua numai plângerile acelor în considerare nu putea. Așa ne-a cuprins și pe noi în proiect, înse cu rezervația mentală, ca de o parte să ne astupe gura, și să nu mai putem zice lumii, că „nu ne ajută“, ér de altă parte ca prin adausele sale materiale să ne în-lânțuască, ținând ast fel a ne umili și re-trage de la apărarea drepturilor naționale ale poporului nostru român. —

„Noi înse datorința avem a pune stavilă acestei bunevoitțe.

„Sărăcia este, — ce-i drept, — o mare pedecă pentru progresul unei corporațiuni, unul popor, dar apoi totuși — *putând rămâne independenți* — e mai de preferit o sărăcie liberă, de cât o bogăție cu scăluși.

„Sărăcia este în cele din urmă un bun motor de a nisui spre îmbunătățirea situațiunii, și această stare îți insuflă tot de una un îndemn spre luptă. spre progres, spre îmbunătățirea sorții. Și o corporațiune, un popor, care e cuprins de asemenea porniri, are viitorii.

„Din contră o bunăstare, o îmbogățire mai iute este aplicată a te duce în brațele desfrînărilor și imbulbărilor, cari cauzează mórtea nu numai a unei familii, ci a unui neam întreg.

„Bogăția, luxul, desfrînarea etc. sînt lucruri mai periculoase pentru existența cuiva ca și sărăcia.

„De alt cum nu numai noi avem impresia, că proiectul din chestiune arată multă neîncredere mai ales cătră biserica noastră, ci și alte cercuri nouă nu tocmai binevoitoare au ajuns la același rezultat. Așa d. e. ziarul catolic „Magyar Állam“. —

Din „Tel. Rom.“ din 10 a c.:

„Am indicat în articolii de mai înainte acele dispozițiuni ale proiectului despre întregirea venitelor preoțesci, cari ni-s'au părut nedrepte, injurioase și vătămătoare pentru independența, libertatea și autonomia bisericii noastre și pentru demnitatea arhierilor și a forurilor noastre bisericesci.

„Se nasce acum întrebarea, ce ținută oficială va lua biserica noastră prin organele sale în fața acestui proiect?

„Nu ne îndoim, că actualul vrednic cap al bisericii noastre, Escelența Sa arhieriscopul și mitropolitul *Miron Romanul*, — carele în asemenea momente amenințătoare tot de una a fost la locul său, apărând cu bărbăție, demnitate și tact biserica încredințată arhieriscopului său, — își va sci

face și de astă dată datorința sa conform celor mai bine pricepute interese ale bisericii ortodoxe române, ajutat fiind în acțiunea sa de forurile bisericesci competente și de cei alalți Preasfințiți arhierii ai nostri.

„Sintem informați, că consistorul arhierdiecesan din Sibiu a emis deja din plenul său o comisiune, care să studieze proiectul; și — ridicând în relief părțile și paragrafi injurioși — să facă eventuale propuneri de ulterioară purcedere.

„Ore care analogie aflăm între dispozițiunile proiectului actual și între cele ale normativului ministerial, aprobat de Maiestatea Sa la 15 Decembre 1883, privitor la distribuirea ajutorului de 25.000 fl. —

„Maiestatea Sa actualul monarch s'a îndurat la cererea episcopului, mai târziu mitropolitului Șaguna a încuviința la 29 Maiu 1861 din vistieria statului un ajutor de 25, respective 24 mii pe *sama preoțimii* din arhierdiecesă gr.-or. română a Transilvaniei; ér nu și pentru *ajutorarea comunelor bisericesci*, pe cum schimbă ministrul Trefort în rescriptul său de la 8 Octobrie 1875.

„Acastă sumă s'a dat din dotațiunea de 100.000 fl. luată anual în budgetul statului spre scopurile bisericesci ale greco-orientalilor.

„O preainaltă dispozițiune ulterioară dispune, ca suma ajutorului între limitele stabilite și pe lângă *suprainspecțiunea guvernului* să o împartă însă și *autoritatea bisericescă*, adecă episcopul și consistorul său.

„An de an s'a distribuit acel ajutor între preoți cu stricta observare a normelor stabilite, și consemnarea celor împărțșiți s'a prezentat în fie care an guvernului fără a se fi făcut vre o dată cea mai mică excepțiune.

„Cu tóte aceste rezoluțiunea preainaltă de la 22 Septembrie 1875, notificată bisericii prin intimatul ministerial din 8 Octobrie a. a. Nr. 23.435 decretéză, că ajutorul pe viitor îl împarte ministrul și numai eventualul rest îl transpune bisericii; ér la 18 Ianuariu 1884 prin actul său de sub Nr. 177 merge ministrul și mai de parte aducând bisericii la cunoscința, că Maiestatea Sa a aprobat un normativ, în sensul căruia autorității bisericesci i-se lasă numai dreptul a da informațiunii cu privire la preoți, cari cer ajutor de la ministru.

„Preoții au, să astérnă petițiunile direct la ministru, care le transpune consistorului spre opinare; dar opinia bisericii nu-l obligă pe ministru. Apoi se restituie, și ministrul după bunul plac distribue ajutoarele, asignându-le la perceptoratele respective.

„Față cu această jignire a autonomiei și demnității bisericii noastre s'au făcut pașii de lipsă: o reprezentațiune din partea sinodului arhierdiecesan de la 1884 cătră ministrul cultelor și alta din partea sinodului arhierdiecesan de la 1885 cătră Maiestatea Sa, indicând, că biserica — „având în vedere interesele sale superioare este gata a renunța la acest ajutor de stat, de cât a-l primi sub condițiunile umilitore, cuprinse în normativul mai nou“. Reprezentațiunea cătră ministru a fost respinsă. Asemenea și reprezentațiunea inmanuată Maiestății Sale prin o deputațiune de 5 inși n'a avut efectul dorit. Normativul a rămas în valóre. Cererile sinodului nu s'au considerat. Resoluțiunea preainaltă din 4 Maiu 1885 Nr. 16.013 autorizéză pe ministrul cultelor, să distribue el ajutorul pe baza normativului și chiar *cu încunjurarea autorității bisericesci*. Dar pentru ridicarea vașei arhier-

episcopului se pune acestuia la dispoziție 4000 fl. din ajutorul amintit spre distribuere.

„Acastă rezoluție a fost promovată la un sinod estraordinar, convocat pe 4/16 Iuniu 1885. Acest sinod în ședința sa de la 5/17 Iuniu decide în nuce:

„*Având în vedere, că alterarea dispozițiunilor de la 29 Maiu 1861 nu-s motivate; că restricțiuni se fac numai pentru biserica noastră; că prin noule normative se distruge în cler legătura canonică, se șgudue disciplina bisericescă și că jignesc adânc autonomia și libertatea bisericii, garantate prin legile țerii:*

„*Sinodul declară, că sub condițiunile cuprinse în normativul ministerial din 18 Ianuariu 1884 nu póte primi ajutorul de stat de 24.000 fl., neputându-l considera ca dat bisericii*“ etc.

„Asta numai pentru analogia afacerii.

„Dar congresul național-bisericesc din anul 1895 s'a pronunțat prin concludul său de la 12/24 Maiu Nr. 73 direct în chestia dotațiunii preoților. Din incidentul discuțiunii asupra intimatului ministerial, prin care cere de la consistoriile eparchiale date statistice despre dotațiunea preoților, congresul decide;

„*Se aviséză consistoriile eparchiale, să adune și să subșternă dnului ministru datele despre dotațiunile parohiale, pe lângă espresa rezervă, că regularea dotațiunilor parohiale aparține esclusiv autorităților noastre bisericesci, și această afacere nu póte admite de loc ingerența guvernului; dar punându-se în vedere din partea regimului urcarea subvențiunii de stat, și presupunând noi, că datele se cer spre mai bună orientare în acest scop, le subșternem în așteptare, că subvențiunea se va asemna la dispoziția autorităților bisericesci superioare într'o sumă generală, pe cum s'a urmat față de alte confesiuni din țară, pe lângă susținerea intactă a autonomiei noastre bisericesci.*“

„Autonomia bisericii noastre este scutul, pe care antecesorii cu multă osteneală și muncă ni-l au câștigat: noi deci datorii sintem a face și pe viitor posibilul pentru apărarea ei.

„Ca îndemn în această direcțiune ne pot servi și vederile sănătoase ale multor bărbați de stat conduși de principii, ér nu de tendențe particulare, cari au sciut respecta cercul de activitate al bisericilor mai mult ca actualii nostri ministri, cari fără nici un scrupul le-au azi un lăzdrog: mâne altul din gardul autonomiei bisericilor, ca trecerea în terenul străin să le fie lor și organelor lor cu atât mai ușoră.“ —

Revistă bisericescă.

Roma.

Consistoriul Papal se va ține în 24 a c. Cardinalii sosiți la Roma s'au prezentat încă în 12 la Papa. Acești cardinali sînt Martin de Herrera arhieriscopul de Compostella (în Spania) și Petru Coullie arhieriscopul de Lyon (în Franța).

Tinerimea liberală, ce stă sub comanda francmasonilor, a aranjat demonstrațiuni anticlericale insultând pe Papa. Cu tóte că legile de „garanță“, în virtutea căroră persóna Papei ca și a regelui e inviolabilă, se susțin, totuși guvernul nu a întreprins nimica în contra insultătorilor Papei.

Revistă politică.

Afaceri interne.

În 11 a. c. s'a început în dietă desbaterea proiectului de lege despre aniversarea evenimentelor din 1848. — Kosuthiștii pretind, ca să se introducă ca sărbătoare națională ziua de 15 Martie, fiind că națiunea atunci s'a declarat pentru libertate, fiind sancționarea din 11 April numai o formalitate. — Apponyi nu e mulțămît cu textul adresei către monarhul. Ce privește însă și serbarea din 11 April, întreabă: Ce voim a serba? Egalitatea de drept, când în țară sînt două feluri de legi, una pentru cei ce se ocrotesc sub aripile puterii, era alta pentru cei ce cutază a infrunta puterea? Libertate de presă atunci, când o garanță a libertății de presă create în 1848 am ciungărit-o voind a cuprinde în ea cenzura? Validitatea sublimelor principii de libertate politică și civilă, când deprinderea a ori ce drept și libertate depinde de la placul autorităților, când fie care cetățean în deprinderea tuturor drepturilor sale constituționale întîmpină cea mai temerară opresiune a puterii? Serbarea o voesc oratorul numai din respect față de trecut și în sperarea unui viitor mai fericit.

Desbaterea s'a terminat Luni cu primirea proiectului de lege și retrimiteria proiectului de adresă la comisiunea parlamentară spre a-l modifica.

Mercuri s'a început desbaterea apropiată. Referentul Hegedüs recomandă spre primire proiectul de lege referitor la bugetul anului 1898. — Conte Zichy János a luat la aspră critică sistemul de guvernare liberal dovedind, că el duce la socialism. Reflectând la cinismul, cu care guvernul sub pretext, că vre, să infrîne pe socialiști, cassază libertatea presei și a întrunirilor, pe când propune serbarea libertății, zice: Se vede, că guvernul crede de sosit timpul, când să facă ori ce cu această națiune morbosă, o și face așa dară, căci în o mână cu flamura liberalismului, în cealaltă cu insigniile tiraniei proclamă cea mai mare sofismă în patria această, dictatura liberalismului. Trebuie, să se nască o reacțiune salutară, care nu e alta de cât triumful principiilor creștine.

Mócsy zice, că conducătorii socialiști sînt mai ales Jidovi. Budapesta are mai mulți Jidovi de cât Anglia și Franța la oaltă. Jidovimea cu ajutorul alianței israelite din Paris în totă lumea se organizează în contra creștinismului și influențază guvernele, ca să aducă legi favorabile speculelor, cari permit liberă despoierea și exploatare. Pretinde reînțorcerea la principiile creștinismului și susține, că antisemitismul îl provocă Jidovii prin purtarea lor. — Pe Jidovi îi apără Rosenberg Gyula.

Magiarii atât în Budapesta, cât și în multe orașe din provincă au serbat ziua de 15 Martie, cu toate că dieta a hotărît ca sărbătoare ziua de 11 April.

Austria.

Ministrul president Thun ține conferințe cu capii partidelor spre a restabili în Austria stări constituționale normale. Majoritatea actuală a parlamentului compusă din Poloni, Cehi, clericali, marii proprietari conservativi, Români, Sloveni, Ruteni și Italiani, de și nu s'a angajat necondiționat guvernului, totuși îl va sprigini. Unele foi scriu, că i-ar fi succes contelui Thun, să câștige și pe liberalii germani Dr Grosz și Dr Pergelt, cari vor lucra în partidul progresist german pentru un modus vivendi cu actualul guvern.

De cum va s'ar reîncepe obstrucția, guvernul are de cuget, să amâne din nou ședințele pe câte o lună, și dacă nici după două amănări nu vor înceta scandalurile, va propune Monarhului disolvarea parlamentului și escrierea de alegeri nouă.

Mari dificultăți întîmpină guvernul și în constituirea presidentului și a vicepresidenților camerei, căci a duce presi-diu la desbatere e o sarcină grea în Austria. Probabil, că unul din vicepresidenți va fi ales dintre membrii minorității.

Spania.

Insurgenții din Cuba din nou au fost bătuti de armata spaniolă, care le-a ocupat și munițiunea. Ei neîncetat sînt agitați și ajutați de Statele unite. Uniunea americană e în legătură cu comitetul revoluționar din Washington, care voesc a declara Cuba de independentă. După această declarație Americanii în dată se vor simți îndemnați de a aplica doctrina lui Monroe, în înțelesul căreia puterile europene nu au ce căuta în afacerile americane, din contra Uniunea americană s'ar simți îndreptățită a pași în favorul Cubei, prin ce conflictul cu Spania este inevitabil.

Spania nu ar voi războiul cu Uniunea americană. Ea, pe cum se anunță din New-York, este aplicată a desdauna pe Americani pentru cufundarea vaporului „Maine”, dacăse va dovedi, că s'a cauzat de supuși spanioli. Din contra prezența nărilor de război americane în apele Cubei neliniștesc guvernul spaniol și tot așa și pregătirile de război ale Uniunii.

La cazul când Uniunea ar pași cu putere armată în favorul insurgenților, Spania va respinge cu forța amestecul acesta neîndreptățit, cu atât mai virtos că dacă ar perde Cuba, nu mult ar mai posedé nici cele alalte colonii. E adevărat, că Uniunea americană e mai avută și mai puternică, dară Spania va lua numai defensiva, ce poate face și cu mai puține forțe militare.

Se sperază, că puterile europene, cari au colonii în America, cum sînt Anglia, Franța și Holanda, vor întreveni în favorul Spaniei bine știind, că dacă Spania perde, aceeași sorte le așteptă și pe ele în privința coloniilor americane.

Turcia.

Detășamentul german a părăsit Creta în 16 a. c. Germania după ce a asigurat pretensiunile creditorilor germani în Grecia,

nu mai are interese de a ține năi și ostași în Creta. Probabil, că în curând se vor retrage din Creta și detașamentele celor alalte puteri europene; cu această înse insula nu este pacificată.

Rusia din nou pășese cu candidatura prințul Georgiu al Greciei la postul de guvernator în Creta. Probabil, să-i succedă, căci marile puteri voesc, să vadă o dată ordine în Orient.

Chemarea prințului Georgiu la postul de guvernator în Creta însă o întărire a elementului grecesc, la ce cele alalte popore balcanice, cum sînt Sărbii și mai ales Bulgarii, nu privesc cu ochi buni, ci cești din urmă vor cerca compensațiunii în Macedonia, unde și alt cum țin agitația la suprafață.

Deci cu rezolvirea cestiunii cretene nici de cum nu este resolvită cestiunea orientală.

Correspondințe.

București 8 Martie 1898.

(Fine.)

Dar aceste juste considerațiuni nu intră în capul multor reprezentanți ai bisericii „ortodoxe”, cari nu încetă de a se opune acestei reforme. Obiecțiunile lor au fost formulate și espuse de către decedatul episcop Melchisedec în opul său „Biserica ortodoxă și calendarul”. Prelații români se tem mai ales, ca nu cum va asimilațiunea calendarului vechi cu al catolicilor să favorizeze proselitismul acestor din urmă. Dar această temere e fără temei, de ore ce vedem, că protestanții și Iaponezii au adoptat calendarul cel nou și tot aceiași au rămas, eretici și păgâni ca și mai înainte. Numai ortodoxii se tem de calendar. Tari trebuie să se simt atunci în credința lor. Biserica romană tractează cestiunea calendarului cu multă indiferență, după cum o putem constata această mai ales noi Români.

Uniții din Ardeal țin sărbătorile după calendarul vechi, cu toate că recunosc autoritatea Papei. Ce e mai mult, chiar și catolicii de rital latin din Moldova țin sărbătorile tot după calendarul vechi, pe când cei din Archidieceasa de București le țin după stilul nou. Din toate acestea se poate vedé curat, după cum s'a zis mai sus, că afacerea calendarului nu e o cestiune religioasă.

Ceea ce e sigur, este, că occidentalii pot desconsidera cu totul calendarul nostru, pe când noi nu putem desconsidera pe al lor.

Posta și căile ferate, va să zică jumătate din activitatea unei națiuni, au trebuit să părăsescă calendarul „ortodox” pentru a încunjura confuziunea, ce s'ar produce în comerț și în comunicațiune prin diferența de calendare; și de aceea trebuie să avem în toate calendarele de părete două date și să schiopătăm pururea între cele două calendare, ér după 1900 schiopătarea va fi și mai mare. Am ajuns la independență și sîntem o națiune tină dornică de perfecționare pe toate terenele, și să nu putem introduce o reformă rațională?

Ideile dlui Coculescu sînt primite cu căldură de multe persoane erudite, și după cum a spus dsa, această cestiune va fi supusă unei comisiuni naționale compuse din omeni

distinși și competenți și nesuspecți nici din punct de vedere religios. Prelații încă vor fi consultați, și sîntem convinși, că vor adopta și binecuvînta noul calendar, vechiul cît lumea și cel mai potrivit cît cerul.

Aceste sînt ideile și părerile dlui Coculescu, pe cari le-am reprodus pe scurt după ziarul „L'Independance Roumaine“ (6 Martie a. c.), și ne-am bucura nespuse de mult, dacă ele ar fi adoptate de toți, și s'ar realiza cît mai curînd dorita reformă.

Tot în sensul ideilor espuse ale dlui Coculescu a apărut în zilele trecute o elegantă broșură de 60 pagini a unui inginer a nume S. L. Szavlovski. Acesta după ce espune pe scurt, dar amănunțit și cu cunoștință de cauză atît istoricul calendarului, cît și diferitele moduri, cum s'a format și se formază el la diversele popore, pledază tot pentru introducerea calendarului gregorian ca cel mai exact, și termină adaugînd părerea venerabilului Ioan Ghica, emisă în lucrarea sa intitulată „Pămîntul și omul“. De și cam lungă, dar cred, că e destul de interesantă, să o reproduc și eu:

„Astăzi calendarul cel mai nou sau gregorian este adoptat de totă lumea civilizată a fără de lumea din ritul răsăritean: Rusia, România, Grecia, Sîrbia, Bulgaria și creștinii ortodocși din Turcia.

„Nesciința face pe unii, să credă și acum, că adoptarea calendarului ar fi o cestiune de ortodoxie, pe cînd nu este de cît o cestiune de astronomie și de calcul. Mîntuitorul lumii a fost mai înainte de toți secolii, și întru nimic nu i-se pôte atinge gloria sa cea cerescă și eternă admitînd, că s'a întrupat 12 zile mai înainte sau mai în urmă.

„Nu am devenit papistași calculînd timpul după sistemul lui Lolio, zis al Papei Gregoriu XIII, pe cum nu sîntem adoratorii zeilor Olimpului calculînd după calendarul lui Sogygenes, zis al împăratului Romanilor Julius Caesar, pe cum nu sîntem adoratorii ai lui Joe, zicîndu-ne descendenții legiunilor idololatre aduse aci de Traian.

„Ceea ce pôte fi mai plăcut lui Dumnezeu, ar fi, să calculăm timpul după legile, prin cari El a regulat mersul corpurilor cerești. Cunoștința acelor legi este în atribuțiunile omenilor de știință, a astronomilor, ér nu a împăraților sau a mitropoliților. Numai astronomii ne pot spune într'un mod precis, de câte ori s'a învîrtit pămîntul în jurul sôrelui de la anul 753 după zidirea Romei (anul nasterii Mîntuitorului) până astăzi; pe cum numai ei ne pot spune zilele, orele și secundele eclipselor lunii și ale sôrelui preste o mie de ani, trecerea Venerei prin dreptul sôrelui, orele suirii și coborîrii marelui (Maree, fluxul și refluxul); numai de la ei putem aștepta, să cunoșcem schimbările vînturilor și mersul norilor.

„Mișcarea pămîntului împrejurul sôrelui este o regulă trasă de mîna acelu, care le-a făcut tôte. A nega esistența a o mulțime de sisteme, cari au fie care un centru, împrejurul cărui se rotesc tôte corpurile, în tocmai cum se rotesc împrejurul sôrelui corpurile sistemului, din care facem parte, și a nega, că pămîntul este o forțe mică parte a imensității universului; a proclama impiu și a osîndi la tăcere pe descoperitorul adevărului și a impune lumii a crede un eres și o minciună ca aceea, că pămîntul este nestrămutat în centrul lumii, pe cînd

el alergă cu o repeziune, pe care nici o înțelă omenescă n'o pôte egala (pe secundă circa 30.5 klm.), și a silui omenirea a crede, ceea ce este fals, este a păcătui înaintea lui Dumnezeu, care le-a orînduit tôte cu înțelepciune, măsură și chibzuință. A susține, că de la nascerea Mîntuitorului și până în ziua de anul nou (s. Vasile) 1884 pămîntul s'a învîrtit împrejurul sôrelui numai de 1884 de ori, fără să fi trecut preste acest timp încă 12 zile și 20 ore, este o eróre de știință pozitivă, este un neadevăr, pe care religiunea creștină, care este totul adevăr și numai adevăr, o respinge; ea, care condamnă eresul și minciuna.“

Am reprodus până aici ideile și părerile acestor omeni competenți cu privire la o cestiune atît de importantă; și din tôte acestea se vede, cît este de nejustificată obstinațiunea „ortodoxilor“ de a se opune introducerii chiar și în biserică a calendarului celui nou.

Cu tôte acestea în silă îmi vine, să cred, că voiți vedé în curînd sosită dorita zi, în care toți creștinii să serbătorască de o dată zilele Domnului și ale sfinților și să înceteze atîta confușiune, care provine din diferența calendarelor.

Și acesta numai din cauza cunoscutei urii a „ortodoxilor“ în contra a tot, ce vine din Occident, ură orbă și nejustificată, care, după cum am zis la început, îi face, să respingă chiar și acele adevăruri, cari nu au a face nimic cu religiunea.

Dar pôte îmi va zice cine va: Pentru ce voi uniții, cari nu sînteți stăpîniți de acea ură, nu introduceți și în biserică voastră calendarul nou? Pentru ce persistați în eróre cu noi și nu vă conformați coreligionarilor vostri din Apus?

La acesta răspund, că nu-mi sînt cunoscute cauzele, pentru cari auctoritatea noastră bisericescă nu introduce calendarul nou în biserică, dar părerea mea este, că nu o face pentru a încunjura turburările, ce frații neuniți de sigur nu ar înceta de a le produce în sinul poporului nostru pe cît de conservativ, pe atît de susceptibil, cînd e vorba de datinile sale. De aceea vrînd nevrînd trebuie să schiopătăm și noi mai de parte, până ce va fi cu putință introducerea noului calendar fără de greutate și turburări periculoase.

Cu cît mai curînd se vor lăsa a fi învinși „ortodoxii“ de adevăr, cu atît va fi mai bine atît pentru noi cît și pentru ei.

Philoteu.

Colecta cruceriului.

Au încurs:

Din parochia Băița, Tr. Fărăgău . . . fl. 2.26.

Colecta acesta atît de folositoare după rațiunile prezentate de Cassa centrală cu finea anului 1897 avea un capital de fl. 2226.57. Din venitele acestor bani, cari sînt depuși spre fructificare, se dă școlii din Balintfalău un subsidiu anual de fl. 100.

Rugăm pe frații preoți, să o continue și pe viitor și încă cu mai mare zel ca până acuma.

Noutăți.

Din Archidieceasă. Spectatul Dn Ioan Raț, profesor suplent la preparandia și la școala superioară gr. cat. de fetițe din loc, e numit profesor ordinar la preparandie.

Distincțiune. Escelența Sa Monseniorele Iosif Xaveriu de Hornstein Archiepiscopul latin de Bucuresci a fost distins de către S. Scaun Apostolic cu insigniile Marii Crucii cl. I. a ordinului cavalerilor sfintului Mormînt din Ierusalim.

Academia română și-a început sesiunea generală. În sesiunea acesta au, să se alegă patru membri, între cari unul din Ungaria.

La școlile de cadeți s'a scris concurs din partea ministerului de răsboiu pentru o mie de locuri. Tinerii, cari aspiră, să fie primiți la cadeți, au să-și înainteze cel mult până în 15 Aug. cererile adresându-le comandai militare a școlii de cadeți, în care dorese a fi primiți.

Sibiul în contra magiarisării numelor. Senatul orașenesc din Sibiul încă a primit scripta ministrului de reg. ung. de interne, prin care recerecă municipiile, să favorizeze magiarisarea numelor de familie. Senatul a hotărît, să retrimită vicespanului scripta ministerială dimpreună cu cele 15 esemplare a cărții lui Telkes Simou, în care se espun formalitățile magiarisării. Motivul e, că senatul nu află de salutară mișcarea pentru magiarisare, ci din contra o consideră de periculoasă pentru pacea orașului.

Învătători condamnați. Tribunalul reg. din M. Vașarhei a condamnat pe învățătorii Andrei Rus și Avram Giurgiu la câte 50 fl. amîndă ori 5 zile de carcer, pentru că înainte de acesta cu trei ani aflîndu-se la deprinderea de arme, au cântat în o cantină doina lui Lucai. Condamnații au înaintat recurs.

Vandalism la Arad. În presara zilei de 15 Martie Magarii din Arad au serbat cu mare însuflețire aniversarea începutului mișcărilor din 1848. Acesta e trăba lor. Ei înse nu s'au mulțumit cu atîta, ci au spart ferestile cetățenilor pacnici, cari nu și-au iluminat casele. Între altele au spart și ferestile seminariului român. Adecă patrioții din Arad din nou s'au pus pe vandalism.

Proces de presă. „Tribunei Poporului“ din Arad i-sa intentat proces de presă pentru articolul „Vremea s'a împlinit“ publicat în nr. 227 din anul trecut. Motivul procesului e agitațiunea în contra unei națiuni.

Visita ofițerilor români. Ofițerii români din Ploesci în 12 a. c. au făcut o vizită colegială ofițerilor noștri din Brașov.

Cabinet noir. La scirile răspândite nu numai în țară, ci și în străinătate, ca la postele din Ungaria ar fi introdus cabinetul negru, direcțiunea postelor și telegrafelor ungare declară, că o atare instituție nu există, și posta ungară, care păzesece cu sfințenie secretul epistolar, nu îndeplinește faptele de jos, ce i-se ascriu.

Matriculanți ungari în străinătate. Guvernul reg. ung. pe baza autorisării, ce i-se dă în §. 29 p. e al articolului de lege XXXI din 1894 și §. 79 art. de lege XXXIII din 1894, în sensul legilor ungare înzestră cu dreptul de funcționar la închierea căsătoriei și cu puterea de matriculanți ungari pe conducătorii și respective substituții consulatelor austro-ungare din Beirut, Alepo, Ianina, Salonichi, Sentari, Smirna, Trapezunt, Adrianopol, Canea, Constantinopol, Ierusalim, Monastir, Tripolis și Ueskub în Turcia, din Alexandria, Cairo și Port-Said în Egipt, din Sofia, Ruscie și Vidin în Bulgaria, din Filipopol în Rumelia orientală, din Tunis, din Teheran în Persia, din Shanghai în Sina, Tokio și Yocohama în Iaponia, din Belgrad în Sîrbia, din Bucuresci, Brăila, Galați, Iași, Constanța și Sulina în România.

Fomete în Croația. Lipsa de bucate, care se simte în tôte părțile, se pare că nicăiri nu e așa mare ca în Croația. Pe cum se anunță din Agram, mai mulți țărani au ajuns la atîta miserie, cît sînt siliți, să-și strice casele spre a vinde lemnele din ele, ca să aibă pe ce-și cumpăra pâne.

Cas de mörte. Ioan Banfi, paroch în Șomostelnic în protopopiatul Ernotului, a repausat în 13 a. c. în etate de 76 ani după o activitate zelosă de 51 ani în viea Domnului.

În veci amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Începuturile picturii creștine.

(Continuare.)

Despre împăratul roman Alesandru Sever istorisesc Lampridiu,¹⁾ că el în capela sa domestică pe lângă iconele lui Apollo, Orfeu și Avraam a așezat și pe cea a lui Christos, și că se obișnuia a le aduce jertfă în chip păgănesc. Dacă ne gândim la Apollo, Orfeu și Avraam, atunci putem să ne gândim numai la icone ideale. Dară gândindu-ne la Christos avem, să ne reamintim interesarea cea mare a împăratului față cu individualitatea lui Christos, ér acestei interesări îl satisface numai portretul; avem mai de parte, să ne reamintim deprinderea tehnică dezvoltată a maistrilor de pe vremea aceea, și atunci vom privi de probabil, că aci e vorba de o iconă decopiată de pe realitate, de un portret. Impresia, ce o făcuse Mântuitorul cu prilejul înfățișării lui înaintea lui Pilat, a bună samă a fost de așa, cât trăsăturile lui, cari în suferințe s'au făcut numai mai sublim, s'au întipărit memoriei păgânilor, celor ce-l incunjuraseră, și e anevoios de creșut, că împreunarea acésta de dignitate și de mărime sufletescă supra-omenescă să nu fie îndemnat spre o reprezentare în formă de portret, dacă avem înaintea ochilor interesarea aceea pentru tot, ce e caracteristic, carea ne-o dovedesc nenumăratele buste romane, și respectul, ce-l dovedeau Romanii față cu tot, ce era momentos în privința spirituală. Opoziția față cu păgânismul în multe comune de ale creștinismului celui pornit spre înflorire va fi făcut, ca tradiția acésta despre înfățișarea esternă a Mântuitorului să se ștergă. Creștinii cercau pe Mântuitorul mai mult pe scaunul lui cel ceresc de cât în umilirea lui cea pămîntescă. Dară tradiția acésta totuși a existat, căci altmintea nu ar fi putut să se formeze un tip al Mântuitorului ca cel din catacombele s. Calist, care era așa de totulul tot străin păgânismului.

Ss. Ireneu și Epifaniu ne spun, că gnosticii împreună cu iconele lui Pitagora, Aristotele și Platon venerau și iconele acelea ale Mântuitorului, cari le gătise Pilat.²⁾ Tot asemenea istorisesc și s. Augustin despre eretica Marcellina.³⁾ A existat o legendă veche, carea nu o aveau numai ereticii Carpocrațianii, că deja Pilat a lăsat, să se gătescă icone de acestea, și a fost lucru foarte firesc, că omeni de aceia, cari din pruncie erau dedați cu icone și cu opere artistice, cercau, să păstreze iconele bărbaților celor vestiți. Cu atât mai puțin pôte să fie bătătorii la ochi, că creștinii puneau mare pond pe aceea, ca să albă icone de ale întemeiatorului religiei sale și de ale Apostolilor lui, mai ales de ale Apostolului nămurilor.

Eusebiu ne spune, că creștinii foarte de timpuriu avură icone de ale Mântuitorului și de ale Apostolilor. Statua din Paneas sau Cesarea lui Filip din Palestina contemporanii lui Constantin M. și ai lui Eusebiu au privit-o de reproducere veritabilă a lui Christos. Eusebiu scrie despre ea ast fel: „Fiind că grăesc despre cetatea aceea,“ despre Cesarea lui Filip, „care a Fenicienii o numesc Paneas, e la timp, ca să amintesc o întâmplare, care a bună samă e vrednică, să se străpună posterității. Se istorisesc, că o muiere, carea pătinise de curgerea sângelui, și pe carea după istorisirea evanghelică o vindecase Mântuitorul nostru, a fost de nascere din cetatea acésta, că încă și acuma se pôte vedé acolo casa ei, și că există un monument sublim al binefacerii, carea o primise de la Domnul: căci se zice, că lângă intrarea casei ei este pe o columnă statua de aramă a unei femei ingenuchiate și cu mânilor întinse. În poziția unei rugătoare; érá față în față cu ea e statua unui bărbat vârsat din același metal, stând drept, învălit în chip venerabil într'o manta, și el întinde mâna sa spre muiere. La picioarele lui, pe basa postamentului, se zice, că ar fi o plantă necunoscută, care înălțându-se până la

marginea vesmîntului celui de aramă e un leac foarte bun împotriva a tot felul de bóle. Se zice, că statua acésta e o iconă a lui Isus Christos: ea s'a păstrat până pe timpul nostru, și când am cercetat cetatea aceea, am văzut-o și noi înși-ne. Întru adevăr nu e lucru de mirat, că păgâni fac așa ceva pentru binefacerile, cele ce le-au primit de la Mântuitorul nostru, că doră am văzut și icone depinse de ale Mântuitorului însuși și de ale Apostolilor Petru și Pavel, cari s'au păstrat până pe timpul nostru. Căci înaintașii nostri conform obiceiului păgănesc se obișnuiau a onora cu ast fel de distincțiuni ca pe nise binefăcători ai omenimii fără deosebire pe toți aceia, cari și-au dobîndit merite pentru ea.“¹⁾

Nu există chiar nici o cauză de a trage la îndoelă mărturisirea acésta a lui Eusebiu. Doră el ne spune, că însuși a văzut statua aceea și icone depinse de ale Mântuitorului și de ale Apostolilor Petru și Pavel. Între sarcofagele museului din Lateran este unul din vécul al patrulea, pe care e reprezentată o scenă, carea coréspunde deplin descrierii, ce o face Eusebiu despre grupul din Paneas.²⁾ Iconă din mijloc cuprinde pe Mântuitorul în mijlocul Apostolilor, érá de o lature o muiere ingenuchiată, carea înalță rugătoare mânilor spre Domnul, carele stă înaintea ei. El e în vrîsta maturității bărbătesci, cu barbă și cu păr undulătoriu, de totulul tot conform iconei din catacombele s. Calist. Drepta și-o înalță preste muiere în semn, că-i împlinesce cererea. În dată la prima vedere trebuie să bată la ochi consonanța acestui relief cu raportul lui Eusebiu, și e deci foarte posibil, că grupul în vechime era vestit și se reproducea în copii.

Paneas sau Cesarea lui Filip a fost zidită de tetrarchul Filip, unul din ficiorii lui Irod M. Piețele cetății vor fi fost deci împodobite cu statue, pe cum era obiceiul Romanilor, și așa dară nu e lucru bătătoriu la ochi, dacă un ast fel de grup a fost așezat bună órá ca figură de fântână. Sozomen ne spune, că Iulian Apostatul a delăturat figura acésta a lui Christos și a așezat în locul ei statua sa proprie, carea apoi a lovit-o un fulger.³⁾ Păgânii înteritați prin acésta au frânt statua lui Christos, érá creștinii păstrați cu evlavie frânturile ei în biserica sa încă și pe timpul lui Sozomen. Asteriu episcopul Amaseei ne spune, că statua a delăturat-o Maximin Daza. Filostorgiu încă o cunoștea și ne spune, că păgânii au răsturnat-o așa, că a acoperit-o pămîntul, érá creștinii mai târziu au scos-o din pămînt și au dus frânturile ei în biserică. După cum ne spune cronicariul Malala din Antiochia, pe muierea aceea au chemat-o Beronice (Veronica). Ea a trimis lui Irod (Filip) o scrisóre rugându-l, să-i dea voe, ca ea să ridice Mântuitorului o statuă; Irod a primit în chip grațios scrisórea cu istorisirea vindecării celei minunate și i-a dat voea cerută.

De altmintea știut este, că între arta creștină și între iconă lui Christos în toate timpurile a existat legătura cea mai strînsă. E deci probabil, că deja în vécul cel dintâiu al bisericii au existat icone de ale lui Christos, cari nu ni-s'au păstrat. E cunoscută predilecția anticității de a găti buste de ale bărbaților cu nume. Putem deci, să presupunem, că creștinii romani cei dintre fruntași încă vor fi nutrit dorința de a avé icone de ale lui Christos. Ba despre ereticii Carpocrațianii scim, că ei se mândria, că ar fi având icone de acelea. Érá dacă au existat deja în vécul cel dintâiu icone de ale Domnului, acelea cel puțin în trăsăturile generale vor fi coréspuns caracterului istoric. Nu suferă adecă îndoelă, că mai ales în biserica din Roma, carea comunica neînterupt cu Orientul, exista o tradiție cu privire la înfățișarea esternă a Mântuitorului.

O dovadă despre existența acestei tradiții e tipul Mântuitorului din catacombele s. Calist sau ale s. Domitille. Tipul acesta dimpreună cu cele mai multe din frescurile acestui cimetieriu a purces a bună samă din epoca mai bună a artei romane. El reprezintă acel tip, pe care arta bizantină în mosaicuri l-a înalțat la dignitate neasemănată și la înfățișare liniștită și de tot sublimă

¹⁾ In vita Alex. Sev. c. XXIX.

²⁾ S. Iren. adv. haer. I, 25; s. Epiph. XVII, 6.

³⁾ S. Aug. de haeres. c. 7.

¹⁾ Hist. eccl. I. VII. c. 18.

²⁾ Cfr. Bosio p. 87; Grimouard de Saint-Laurent, Manuel de l'art chrétien, Paris 1878. p. 551.

³⁾ Hist. eccl.; Philostorgius VII, 3; Asterius Amasenus ap. Phot. Bibl. cod. 271; Niceph. Call. I. VI. c. 15.

esprimând maiestatea Împăratului, celui ce de pe scaunul gloriei stăpânește ca Pantocrator sau Atotînătoriu lumea întregă. Fața lui Christos în icôna acésta e ovală, părul, la mijloc despărțit, cade undulând pe umeri, érá. o barbă scurtă acopere bărbia. Espresiunea e serioasă, blândă, puțin tristă, de totului tot deosebită de tipurile de-a rîndul neespressive ale picturilor simbolice. Acesta e un semn sigur, că în comuna creștină din Roma s'a păstrat o tradiție, carea în icôna acésta și-a dobîndit expresie și a nume într'o formă individuală și totuși ideală, abătîndu-se de la portretele acelea ale celor repausați, cari se află prin cripte și cubicule. Acest tip îl mai găsim încă pe cîni dintre sarcophagele cele mai prețioase din musenl Lateran și pe relieful de fildis al museului Vatican, carele după judecata lui de Rossi e cea mai veche dintre toate icônele cunoscute ale lui Christos. Aci trăsăturile sînt mai îndesate, mai dure, mai puțin blânde, părul și barba sînt mai dese, dar esența înfățișării e fără îndoelă aceeași cu cea de la s. Calist. Icôna aceea a lui Christos, carea a aflat-o Bosio la s. Pontian, ¹⁾ e mai puțin expresivă, proiectată mai mult cu scop decorativ în trăsături fugitive. Ea se derivă din timpul, în care decăderea artei era deja hotărîtă. Tot de pe aceeași vreme se derivă și icôna în bustă a Domnului, carea a găsit-o de Rossi în capela s. Cecilii. Aci ochii sînt mari și piroziți, sprîncelele sînt încovoiate în chip schematic, nasul e prea subțire și ascuțit, părul cel bogat, împărțit la mijloc, face o impresie dură, pe când barba e rară. Stînga ține o carte, érá drépta e înălțată ca în gest de instrucție. Colórea haînei inferioare e vînătă, ér mantaua e roșetică. Pe lângă totă espresia dură a formelor totuși s'a păstrat și aci o anumită maiestate, o mărime liniștită și solemnă; dară simțul

pentru însemnătatea armoniei între formele trupului, pe cum și pentru frumseța liniilor aci nu e mai mult așa de viu ca în icônele amintite mai înainte. ²⁾

Concepiare nobilă vedesce Christos ședînd pe scaun în icôna parietală din catacomba s. Generose. Proporțiile capului aci sînt cu mult mai curate, espresiunea e blândă și serioasă, haîna cu încrețitura bogată vedesce încă reminiscințe antice. Coloritul încă e plin de căldură. E lucru învederat, că capul lui Christos maiestru l-a executat cu grije și iubire cu mult mai mare de cât capetele sfinților, celor ce stau lângă Christos. ³⁾

Proporții mai puțin bune se vîd în frescul cel din catacomba s. Gaudios din Neapol. Trăsăturile aci sînt prea întinse, barba e prea lungă, fruntea e prea scundă, espresiunea pare a fi suferindă și melancolică. Tipul acesta al Măntuitorului se ivesce în relieful mai întăiu în scenele acelea, în cari Christos e concepiat în starea gloriificării ca stăpânitoriu și împărat al împărăției sale deja dobîndite, unde adună pe Apostoli în jur de sine, le încredințază Evangelia sa și grăesce cătră ei de pe tronul său. Paralel cu decăderea artei se vede, că se perde și capabilitatea de a crea figuri ideale și pline de viață. Maiestrii cercă mai de aproape o espriare potrivită a sublimității și maiestății și preste voea lor se apropie de caricatură, până când cătră sfârșitul perioadei creștine antice tradiția mai trăesce numai ca o umbră, pentru ca mai târziu se reinvie la o viață spirituală nouă.

(Va urma.)

¹⁾ V. icôna la de Rossi Roma sott. vol. II. tav. VI.

²⁾ De Rossi Roma sott. vol. III. tav. LI. p. 661.

¹⁾ Bosio p. 129; Aringhi I, 228.

Ben Hur

sau

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

VI.

Luptacii.

În dimineața zilei celei dintăiu a lunii a șeptea. — pe evreesce Tișri, la noi Octobru, — Ben Hur se sculă de pe așternutul său din ospetărie, netudestulit cu totă lumea. După sosirea lui Malluch numai puțină vreme trecuse cu consfătuiri. Malluch își începuse cercetările sale în fortăreța Antonia și le începuse cu îndrăznelă întrebând de-a dreptul pe tribunul comandant. Istorisi ofițerului istoria familiei Hur și toate amănuntele casului cu Grat arătînd, că sôrtea femeilor a fost de tot nemeritată. El zise, că în cercetările acestea e vorbă de aceea, ca să se aște, dacă mai trăesce din nenorocitele acelea vre una, carea să depună la picioarele împăratului o rugare, în care să se cêră restituirea averii și reșederea în drepturile cetățenești. Urmarea unei rugări ca acésta ar fi fără îndoelă, că împăratul ar rîndui o investigare, o purcedere, de care prietini familiei de loc nu se teau.

Răspunsul tribunului a fost o espunere amănunțită a descoperirii femeilor în fortăreță. Î-a permis, să cetască memorandumul, care-l făcuse pe temeiul raportului, care-l dăseră chiar ele, și când Malluch s'a rugat, să i-se permită a-l decopia, i-s'a permis și acésta.

El grăbi acum la Ben Hur.

Ar fi lucru zădarnic a cerca, să descriem impresia, ce o făcu vestea acésta grozavă asupra tinerului. Durerea nu o ușurară lacrimii și

erupțiunii pătimașe. Ea era cu mult mai adâncă, de cât să se espri. Ben Hur ședea multă vreme tăcut, cu față ofilită și cu inimă zdrobită. Din când în când murmură: „Lepröse, lepröse! — Ele — mama mea și Tirzah, ele sînt lepröse. Până când, o Dómne, până când!“

Acum se da pradă durerii desperate acum îl mistuia o sete arđetóre de răsbunare, carea a bună samă nu era mai puțin virtuosă. În sfârșit se sculă.

„Am, să le cerc. Póte, că sînt aproape de mórte.“

„Unde vei, să le cerci?“ întrebă Malluch.

„Numai un loc este, unde pot, să fie.“

Malluch se împotrivi și în sfârșit reuși, ca Ben Hur să se concredă conducerii lui. Ei se duseră împreună la pórta din fața muntelui sfatului celui rău, care din vremuri străvechi a fost singurul loc, unde leproșilor li-se permitea, să cêră milă. Acolo rămăseră totă ziua: ei împărțeau milă, sciriciau de cele două femei și promisera mare remunerare celui ce le va găsi. Asta o făcure în fiesce care zi până la sfârșitul lunii a cincia și în decursul lunii a șesa. Leproșii cercară cu zel pe cele două femei; remunerarea promisă le era un bold puternic, căci ei erau morți numai înaintea legii. Érá și érá vizitara peștera cea largă, ce era din jos de fântână, și locuitoarele ei se supunea bucurii oricărui interogatoriú, dară își păziau bine taîna. De aceea toate cercetările rămăseră fără de nici un rezultat. În sfârșit în dimineața zilei celei dintăiu a lunii a șeptea primiră o veste nouă: nu de mult pe două femei lepröse servitorii administrației le-au fost alungat cu petri a fară prin pórta pescilor. Cumpênind bine amănuntele acestui fapt au ajuns prin combinări ingenioase la convicția tristă, că, acelea două au fost femeile familiei Hur, și

afacerea acuma era încă și mai întunecósă. Unde se află ele? Și ce s'a ales din ele?

„Nu a fost de ajuns, că mi-le-au făcut lepröse,“ zicea a dese ori fiul, — cu cara amarăciune, își póte inchipui cetitoriul, „atâta nu a fost de ajuns. O nu! Ele au trebuit să fie alungate cu petri a fară din cetatea părinților lor. Mama e mórta! Ea a scăpat în pustie! Ea e mórta! Tirzah e mórta! Eú singur am rămas. Și pentru ce? Câtă vreme, Dumnezeule, Domnule, Dumnezeule al părintelui meu, câtă vreme are, să mai stăpânescă Roma acésta?“ Mănios, fără de sperare, cuprins de sete de răsbunare, păși în curtea ospetăriei. Ea era îndesită de ómeni, cari sosiseră în nóptea aceea. În vreme ce dejună, aúdi, ce grăesc unii din ei. Mai ales o cetă îi legă atențiunea. Ea se compunea în mare parte din bărbați tineri, agili și dedați cu greutate. Purtarea și limba îi vedea, că sînt din provincă. În înfățișarea lor, în fața lor hotărîtă, în ținuta capului, în privirea ochilor lor se manifesta o fire, carea în înfățișarea esternă de comun nu era proprie a poporului de rînd din Ierusalim. Firea asta unii o țin de proprietatea muntelui; dară ea cu mai multă siguranță póte să se derive diutr'o viață sănătósă în natura liberă. În scurt timp constatase, că ei sînt Galileenii, cari veniseră la Ierusalim în felurite afaceri, dară mai virtos pentru a celebra sêrbătórea trimbițelor, carea cădea pe ziua aceea. Ei în dată îi stîrniră interesarea, fiind că erau din acel ținut, în care spera, că va găsi ajutorul cel mai grabnic în opera, ce avea, să o întreprindă în curênd. În vreme ce privia la ei și-și inchipuia, ce fapte eroice ar poté, să sevârșesca o legiune însuflețită de ast fel de spirit, dacă ea ar fi școlită conform regulilor artiî strategice romane, întră un bărbat în curte. Fața îi era

infăcărată, ochii îi luciau de întăritare. „Ce faceți aici?” zise el către Galileeni. „Rabinii și bătrânii merg chiar acuma din templu la Pilat. Veniți de grab, și să mergem cu ei!”

Pe loc se îmbuldiră toți în jurul lui. „La Pilat? De ce?”

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Societăți de cumpătare, îndreptar pentru înființarea lor de *Gavrilă Alușii*, form. 8° mic VIII + 116, prețul 1 coronă. Recomandăm atențiunii preoșimii noastre această cărticică, care tinde la reformarea în direcțiune morală a vieții poporului țeran. Ea cuprinde statutele societății românești și ungurești, statutele fondului de bucate erăși în amindouă limbile, cum și alte lucruri folositoare și fragmente din două disertații contra alcoolismului de Bart. Baulescu și Iosif Pop.

Invitare de abonament la

Cuvîntări bisericești

de **Massillon**, Episcop de Clermont și membru al Academiei franceze.

Din originalul francez traduse prin *Ioan Genț*, paroch gr. cat. român în Haieș, Diecesa Orășii-Mari, și asesor consistorial.

Tom. I. Prețul 2 fl. 10 cr.

Cine nu a auzit de *Bossuet*, *Bourdalone*, *Fenelon* și *Massillon*, acești iluștri oratori bisericești de pe timpul lui Ludovic XIV, acești luceferi străluciți ai literaturii franceze, ale căror vorbiri sînt tot atâtea cap-d'opere ale artei oratorice, monumente neperitoare ale ingeniului uman; cari apar de două sute de ani în nouă și nouă edițiuni nu numai în patria lor, ci sînt traduse chiar aproape în toate limbile culte ale Europei; a căror citire a fost, este și va fi în toate timpurile un veritabil deliciu tuturor, cari au simț pentru frumosul și plăcutul, nu numai *eclesiasticilor*, ci chiar și *laicilor*?

Franța, care a avut și are atâți bărbați celebri, este mândră de acești iluștri fi ai săi, și îi înșiră între clasicii săi.

Din operele lor nemuritoare mi-am propus eu a transpune nisece mărgelile scumpe în dulcea noastră limbă.

Încep eu *Massillon*, cu acest moralisator puternic, care tractează obiecte morale cu un patetic admirabil, care e meșterul mișcării, îndușării inimilor, căruia Ludovic XIV însuși după ascultarea primelor lui vorbiri îi dăte acest elogiū nemuritor: „Părinte, am auzit mulți oratori mari în amvonul meu, și am fost foarte mulțămît cu ei; cîi pentru Dta, de câte ori te-am ascultat, am fost foarte nemulțămît cu mine însuși-mi;” cel mai mare elogiū, ce se putu lui da, care onorează într'un chip gustul și pietatea monarhului și talentul predicatorului.

La Harpe, unul dintre criticii cei mai competenți, îl numește pe el *Ciceronele Franței*. Buffon zice: „Dacă producțiunile spiritului trăsese mai cu samă prin stilul, care e principiul lor conservator, vorbiriile lui *Massillon*, cari cu dreptul le computăm între operele cele mai bine scrise și cele mai frumoșe monumente ale literaturii noastre, vor fi nemuritoare ca limba noastră. Europa nu posedă nimic asemenea în acest fel. Autorul „*Petit carême*“ uluș e ne-greșit cel dintăiū dintre prosatori nostri ne-exceptând nici chiar pe însuși *Bossuet*. „*Bourdalone* nu e prea citit de cît de predicatori și de suflete pioșe,” zice D'Alembert în Elogiul lui *Massillon*, „*Massillon* e în mările tuturor ocelora, cari citesc; și ne va fi permis, să o zicem, pentru a pune culmea elogiului său, că cel mai celebru scriitor al națiunii noastre și

al secolului nostru¹⁾ face din vorbirile acestui mare orator una dintre cele mai constante lecturi ale sale; că *Massillon* este pentru el modelul prosatorilor, pe cum *Racine* al poezilor; și că el are tot de una pe masa sa „*Petit carême*“ ul lângă *Athalie*.“

Din numeroșele și voluminoșele lui vorbiri voiū, să dau P. T. Public vre-o trei zeci în două tomuri. Tomul I. va fi împodobit cu portretul autorului, va conține 17 vorbiri și o scurtă biografie a autorului și aprețiere a talentului și operelor lui. În tomul II. voiū aduce și o predică de *Bossuet* și una de *Bourdalone* și un scurt studiu de comparațiune între acești trei oratori distinși. Dacă P. O. mei contrați în via Domnului și gentilul public român vor părtini această modestă lucrare a mea, voiū să continuu apoi cu *Bossuet*, principele oratorilor creștini.

Tomul I. al vorbirilor lui *Massillon* va apăre pe la finea lunii lui Maiū a. c. în format 8° mare pe papir forte fin și va fi de un cuprins de circa 24—25 cōle. Prețul lui l-am fixat în 2 fl. 10 cr. v. a. cu expedițiune francată; 2 fl. 20 cr. cu expedițiune recomandată. Pentru România, și străinătate 5 lei 25 bani și 5 lei 50 bani. P. O. Domni colectanți de la 10 exemplare vor primi unul gratuit. Alumnii seminarilor teologice vor primi cartea pentru 1 fl. 60 cr. cu expedițiune francată.

Baniū nu e necesar a-i trimite înainte. Rog inșe pe toți acei P. O. Domni, cari voese a avé această carte, să binevoescă a mă avisa despre această până în 10 April a. c. st. n., ca să mă pot orienta în privința numărului exemplarelor, ce vor fi a se tipări. Comandele vor fi a se face la subscrișul cu adresa: locința: *Hájó*, comitat. Bihar; p. u. *Pecz-Szöllös*, via: *Nagy-Várad*.

Haieș, 5 Martie 1898 st. n.

Ioan Genț,
paroch gr. cat. român.

A apărut

Calendarul „Unirii“ pe 1898 Anul II

cu următorul cuprins bogat și interesant:

Cronologie, Serbătorile, Regentul, Intunecimi, Anotimpuri, Umblarea timpului, Lunile cu povețe economice și semne de timp, Regenții europeni, Șematismul provinciei mitropolitane de Alba Iulia cu specificarea parochiilor în românești și ungurești și cu posta ultimă și a parochiilor, cum și a diferitelor dicasterii.

Michail Pavel, episcopul de Orade, schiță biografică (cu un portret forte succes). „*Christos a inviat*“, poezie de Al. Vlăhuță. *George Coșbuc* (cu portret) note biografice și trei poezii: *Epigramă* (în vrista de 12 ani), *Peceriū* (de 14 ani) și *Beda* (din 1886). *Ales. Bohățel*, biografie și portret. *Cisme de mprumut* și *S'a turcitu-se bățul*, anecdote hazlii de Th. D. Speranță. *Glume. Morții nostri* (bărbații gr. cat. fruntași morți în 1897) cu portretul br. *David Urs* și *Iosif Hossu*. *Sfaturi*. Posta. Scala timbrelor. Tirgurile. Inserțiuni.

Din acest cuprins orî cine se pōte convinge, că acest Călindar e cel mai potrivit și mai bun pentru preoșimea noastră gr. cat. în special.

Prețul unui exemplar 35 cr. cu porto 40 cr.

¹⁾ D'Alembert înțelege aici pe *Voltaire*, care trăia încă, când el citi acest Elogiū al lui *Massillon* în Academia franceză.

A apărut:

Jertfa creștinilor. Comentar al liturgiilor bisericii grecești compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Prea-veneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminarului archidieceșan. Pag. 230 în 8. Prețul 1 fl. 5 cr. sau 2 lei 20 bani. Editura auctorului.

Opul e dedicat *Escelenței Sale Prea-sfințitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare*.

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoșilor și învățătorilor.

„Opul acesta pōte fi de folos tuturor credincioșilor nostri, dar mai virtos Veneratului Cler archidieceșan, căruia și chemarea sa sublimă îi impune datorința strictă de a studia mai adânc misteriele sfintei noastre religii. De aceea recomandăm acest op cu totă căldura spre a se procura pentru toate bibliotecile districtelor protopopesci și pentru cele parochiale, orî unde este cu puțință. Asemenea recomandăm Veneratului Cler, să răspândescă această carte în cercurile cât mai largi ale credincioșilor nostri.“

Blaș din ședința consistorială ținută în 14 Decembre 1897.

A apărut:

M. T. Cicerone despre bătrânețe tradus de *Andreiū P. Liviu* canonic-abate gr. cat. în Lugos, edat de *Gavril Pop* canonic în Blaș. Prețul broș. 50 cr. Blaș 1897. Tipografia seminarului archidieceșan. Sîntem informați, că dl editor *Venitul curat al acestei publicațiuni* l-a destinat pentru un scop cultural.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Legile politico-bisericești din 1894 și 1895

împreună cu respectivele ordinațiuni ministeriale, traduse, edate și comentate la ordinul Prea-veneratului Consistor mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Prețul unui esemplar broșurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu mai e lipsă, ca să atragem atențiunea clerului nostru asupra acestui op. Fără de cartea această nici un preot nu pōte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ee prin legile politico-bisericești s'aa schimbat toate raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmal de aceea credem, că nu va fi oficiū preoșesc, din care să lipsescă această carte, în care se află toate cele, de câte are trebuință preotul în urma situațiunii nouē create prin legile aceste.

Euchologiu

edițiunea a două, revădută după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariū frumos în negru și roșu. — Prețul nelegat fl. 2.80, era legat în peis tare fl. 3.80.

Editor și redactor răspundător:

Dr Victor Szmigelski.